HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ולא תוך תוכו קמ"ל אמר ר"ל אקנה בקומטו של זב והסיט בו את הטהור טהור קנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא מאי טעמא דאמר קרא 1וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים זהו הסיטו של זב (א)שלא מצינו לו טומאה בכל התורה כולה ואפקיה רחמנא בלשון נגיעה למימרא דהיסט ונגיעה כידיו מה התם מאבראי אף הכא מאבראי: אבל הזב ובעל קרי אינן מטמאין וכו': זב דכתיב 2כי יהיה זב מבשרו עד שיצא זובו מבשרו בעל קרי דכתיב 3ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע: היה אוכל בתרומה והרגיש וכו': אוחז ג)והתניא ר"א אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם אמר אביי במטלית עבה רבא אמר אפילו תימא במטלית רכה כיון דעקר עקר ואביי חייש דילמא אתי לאוסופי ורבא לאוסופי לא חייש (א) גוהתניא למה זה דומה לנותן אצבע בעין שכל זמן שאצבע בעין מדמעת וחוזרת ומדמעת ורבא כל אחמומי והדר אחמומי בשעתא לא שכיח אמר שמואל בכל שכבת זרע שאין כל גופו מרגיש בה אינה מטמאה מ"ט שכבת זרע אמר רחמנא בראויה להזריע מיתיבי ז)גהיה מהרהר בלילה ועמד ומצא בשרו חם טמא תרגמא רב הונא דבמשמש מטתו בחלומו דאי אפשר לשמש בלא הרגשה לישנא אחרינא אמר שמואל כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינה מטמאה מאי איכא בין האי לישנא להאי לישנא איכא בינייהו הנעקרה בהרגשה ויצאה שלא בהרגשה מילתא דפשיטא ליה לשמואל מיבעיא ליה לרבא דבעי רבא נעקרה בהרגשה ויצתה שלא בהרגשה מהו ת"ש ס)ובעל קרי שטבל ולא הטיל מים לכשיטיל מים טמא שאני התם דרובה בהרגשה נפק לישנא אחרינא אמרי לה י)זאמר שמואל כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינה מזרעת אזרועי הוא דלא מזרעא הא טמויי מטמיא שנאמר 4כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה אפילו קרי בעולם בעי רבא עובד כוכבים שהרהר וירד וטבל מהו אם תמצי לומר בתר עקירה אזלינן הני מילי לחומרא אבל הכא דלקולא לא אמרינן או דילמא לא שנא יתיקו בעי רבא זבה שנעקרו מימי רגליה וירדה וטבלה מהו אם תמצא לומר בתר עקירה אזלינן הני מילי שכבת זרע דלא מצי נקיט לה אבל מימי רגליה דמצי נקיט לה לא או דילמא לא שנא חתיקו בעי רבא עובדת כוכבים זבה שנעקרו מימי רגליה

וירדה

קמ"ל. דהאי לא תוך תוכו הוא אלא כגון כלי בתוך התנור ופיו למעלה מפי התנור: **והסיט בו את הטהור טהור.** כדמפרש טעמא לקמן: **בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא.** הטהור שהרי נשא את הזב וזב מטמא במשא דכתיב במשכב (ויקרא טו) והנושא אותם וק"ו לזב עצמו: **מאי טעמא.** טהור הניסט בקנה של קומטו של זב טהור: **דכתיב וכל אשר יגע בו הזב וגו'.** והאי קרא לאו למגע איצטריך דהא כתיב [שם] והנוגע בבשר הזב אלא זה הסיטו של זב מכאן למדנו זב שהסיט את הטהור טמא שלא מצינו בכל התורה טומאה המסטת טהרה שתטמא אלא אם כן נשא טהור את הטמא והכא בזב הוא דגלי רחמנא וכתב וידיו דדרשינן) הכי היכא דהסיט בו הזב בידיו כלומר בגלוי (ב): **לא שטף במים.** מילתא אחריתי היא ט)למילף לנטילת ידים לאכילה מהכא. אלמא הסיט זב את הטהור אינו טמא אלא א"כ הסיטו בגלוי בידיו ומדאפקיה בלשון נגיעה ילפינן נמי לכל נגיעות דאין מגע בית הסתרים מטמא אבל טהור שהסיט את הזב דנפקא לן מקרא אחרינא דלא כתיב ביה ידיו טמא אפילו הסיטו בקנה שבקומטו מידי דהוה אנבלה בקומטו שהיא מטמאה במשא דהא מ"מ הרי הוא נושא את הטומאה. ל"א קנה בקומטו של טהור והסיט את הזב להכי טמא שנגע הקנה בגילוי של זב ונטמא הקנה מחמת הזב וחוזר ומטמא את הטהור ואע"ג דטהור קמוט דגילויא גבי זב הוא דבעינן אבל קנה בקומטו של זב והסיט את הטהור טהור הואיל וזב קמוט וגבי זב כתיב וידיו. ושיבוש הוא מפני כמה דברים חדא דקנה פשוטי כלי עץ הוא ואינו מקבל טומאה וא"ת בקנה חלול נהי נמי דמקבל טומאה אפ"ה אין חוזר ומטמא הטהור שהרי אין מגע של זב חוזר ומטמא אדם שאין לך נוגע בטומאה מטמא אדם חוץ מן הנוגע במת ועוד אי טומאת הטהור משום נגיעת קנה היא והרי בקומטו הוא דנגע ובית הסתרים לאו בר מגע הוא דהא אמרינן לעיל ח) שרץ בקומטו טהור ועוד לשון הסיט אמאי נקט ועוד הסיט טהור את הזב מי נפק מהאי קרא וכל אשר יגע בו הזב כתיב והיינו אשר יסיטנו הזב ולא כתיב כל אשר יגע בזב: **כאילו מביא מבול.** שמחמם את אבריו ט) ומביא לידי קרי וזהו קלקול דור המבול שנאמר (בראשית ו) כי השחית כל בשר: **במטלית עבה.** שאינה מחממת: **לא שכיח.** והא דתניא כל זמן שאצבע בעין מדמעת ה"מ היכא דמתחלה ממשמש וחימם את עצמו ויוצא כל שעה מעט אבל זה שנזדעזעו אבריו נעקר כל הזרע ביחד ושוב אינו חוזר ומתחמם לעקור עוד מיד בשעה אחת: **בשרו חם.** אברו: **טמא.** שמא יצא ממנו קרי ואמאי והא לא ארגיש: **במשמש מטתו בחלומו.** דאי נפק ודאי ארגיש: **ויצתה בלא הרגשה.** דאינו יורה כחץ: **לכשיטיל מים טמא.** דנשתייר מן הקרי ויוצא עכשיו ואע"ג דלא נפיק בהרגשה הואיל ומעיקרא איעקר בהרגשה: **עובד כוכבים שהרהר.** ונעקר ולא יצא: **וירד וטבל.** לשם גירות ואח"כ יצא קריו: **מהו.** אפי' אם תמצי לומר לגבי ישראל דכי נעקר בהרגשה ויצא שלא בהרגשה טמא דאזלינן בתר עקירה הכא לא ניזיל בתר עקירה דהיינו קולא הואיל וכשהוא עובד כוכבים נעקר וטהור דאמר בבנות כותים י) קריו טהור אפילו לב"ה: **או דילמא לא שנא.** לחומרא כגון לגבי עקירה דהרגשה דישראל ולא שנא לקולא כי הכא אזלינן בתר עקירה: **שנעקרו מימי רגליה.** דהוי מעין אב הטומאה: **וירדה וטבלה.** וטהרה מזובה ואח"כ הטילתו כ) מהו מי אזלינן בתר עקירה ומטמאו או לא: **דלא מצי נקיט לה.** מלצאת הילכך מכי עקר חשיב ליה צורך יציאה: **[עובדת כוכבים].** סתם עובדת כוכבים מי רגליה מטמאין דחכמים גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהם [לעיל לד.]:

וירדה

למימרא דהיסט ונגיעה בידיו. פרש"י דמהכא ילפינן לכל נגיעות כגון שרץ ונבלה שנגעו בסתרו של טהור וקשה דאי מזב ילפינן כי היכי דבעינן גלוי הזב ה"נ בעינן שיגע בגלוי של טהור לענין היסט נמי נילף דנבעי שיסיט הטהור בגלוי כדבעינן בגילוי הזב והכא אמרינן דקנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא ואמר נמי דבית הסתרים מטמא במשא אלא נראה לפרש דזב ושרץ ונבלה שנגעו בסתרו של טהור דטהור לאו מזב ילפינן אלא ילפינן מלשון נגיעה דכתיב בכולהו וטהור הנוגע בזב נמי כתיב הנוגע בבשר הזב ולשון נגיעה משמע מאבראי שיגע הטהור בגלוי בטומאה וכן משמע פ"ק דקדושין (דף כה.) דאמר עולא הכל מודים דלשון גלוי הוא אבל שרץ וכי יגע אמר רחמנא והאי בר נגיעה הוא משמע דמלשון נגיעה דכתיב בשרץ הוא דריש דלא מייתי קרא דידיו דכתיב בזב ומיהו רש"י גריס התם אשר יגע בו והיינו קרא דכתיב גבי זב והא דאצטריך הכא למדרש מידיו ולא נפקא ליה מנגיעה דכתיב בזב משום דההיא נגיעה בהיסט מיירי ולא משמע גילוי כמו נגיעה ממש לכך דריש לה מידיו דבעינן גילוי הזב בין בהיסט בין במגע מדאפקיה בלשון נגיעה א"נ מנגיעה דהכא דכתיב גבי ידיו מינה ילפינן לכל נגיעות דהוו מאבראי: **בראויה** להזריע. ואפי' יצאה בלא הרגשה איירי כדמוכח בסמוך ותימה דא"כ משמע דראוי להזריע אע"פ שאינו יורה כחץ ובשילהי נדרים (דף צא.) וכן ביבמות (דף סה.) אמר איהי קים לה ביורה כחץ משמע דאי אין יורה כחץ אינו ראוי להזריע וי"ל דלהא לישנא דהכא לא מצריך רק שבתחלת עקירת שכבת זרע תהא ראויה להזריע אע"ג דלבסוף יציאתה היא בענין שאינו ראוי להזריע א"נ ראוי להזריע הוא אלא שאינה ראוייה להתעבר לפי שאינו יורה כחץ ואינו נכנס לתוך גופה אלא שותת ויוצא לחוץ: **הא** טמויי מטמיא. פירוש ואפילו נעקרה בלא הרגשה דאם לא כן היינו לישנא קמא: **זבה** שנעקרו מימי רגליה. וכן בעי מעובדת כוכבים של ריב"א מרש"י אמאי לא בעי מזכר זב ועובד כוכבים והשיב דנראה לו לפי שבאשה מתעגלין כל [מימי] רגליה בבת אחת לפתחה מה שאין כן באיש:

את

לה א מיי' פ"ח מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ה:
לו ב מיי' פ"ה מהל' שאר אבות הטומאה הל"ד סמג עשין רמו:
לז ג ד מיי' שם הל"ה:
לח ה מיי' שם הל"ד:
לט ו מיי' שם הל"ז:
מ ז מיי' שם הל"ח:
מא ח מיי' פ"ב מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ט:

◆

תוס' הרא"ש

למימרא דהיסט ונגיעה כידיו. פרש"י (דמתני') דמהכא ילפינן לכל הנגיעות דאין מגע בית הסתרים מטמא מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה ללמד על כל נגיעה דכתיבא גבי טומאה שתהא [בגלוי] והיינו דאמרי' בפ"ק דקדושין אמר עולא הכל מודים דלשון גלוי הוא אצל השרץ כי יגע אמר רחמנא והאי בר נגיעה הוא ומיהו פשיטא ליה דבעי' שיהא גלוי אלא דסמיך אנגיעה דהכא דאיתקש לידיו: **אוחז** ס"ד והתניא ר' אליעזר אומר כל האוחז ומשתין כו'. פירכא זו תמוהה בעיני כיון דכתיב בקרא משמרת תרומותי וצוה הכתוב לשמור אותה שלא תטמא וכי בשביל חכמי' שאמרו כאילו מביא מבול לעולם לא ימנע מלטמאות את התרומה (א)וצ"ע: **שכבת** זרע אמר רחמנ' בראויה להזריע. אפי' באין יורה כחץ איירי כדמפרש בסמוך וראוייה להזריע כיון שנעקר בהרגשה. ותי' דאמרינן בסוף נדרים איהי קים לה ביורה כחץ וכיון שאומרת שאינו יורה כחץ יוציא ויתן כתובה ומאי נפקא לן אם אינו יורה כחץ מ"מ ראוי הוא להזריע וי"ל דלעולם בשאינו יורה כחץ אינו ראוי להזריע ובהא פליגי הני לישני דהכא דלישנא קמא סבר כיון שנעקר מתחלה באותו ענין שראויה להזריע מטמאה או א"נ ראויה היא להזריע אלא שאינה יכולה להתעבר בשאינה יורה כחץ לפי שאינו נכנס עד מקום ההריון אלא שותת ויורה לחוץ: **אזרועי** הוא דלא מזרעא הא טמויי מטמאה. אפי' נעקר בלא הרגשה דאי לאו הכי היינו לישנא קמא: **זבה** שנעקרו מימי רגליה. פרש"י בתשובה דלהכי בעי בזבה ולא בעי בזב לפי שבאשה מתעגלין כל מימי רגליה בבת אחת לפתחה משא"כ באיש:

א) ולפי מש"כ בב"י באה"ע בר"ס כ"ג בשם הזוה"ק וכ"כ בשו"ע שם דעון זה חמור מכל עבירות בתורה נתיישב זה ובלא"ה י"ל דשב וא"ת עדיף וכמש"כ ביבמות דף ל ע"ש ודו"ק.

א) [שבת פג: וש"נ], ב) שבת מה. [לעיל יג.], ג) [לעיל יג.], ד) מקוואות פ"ח מ"ג, ה) מקוואות פ"ח מ"ד חולין כד:, ו) [חגיגה טו.], ז) [תו"כ מצורע זובים פרק ד], ח) [דף מב:], ט) [כמ"א אברו], י) [לעיל דף לד.], כ) [נדל"ל הטילתו].

◆

תורה אור השלם

1. וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא שָׁטַף בַּמָּיִם וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו יא
2. דַּבְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוֹבוֹ טָמֵא הוּא: ויקרא טו ב
3. וְאִישׁ כִּי תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו טז
4. כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקְּרֵה לָיְלָה וְיָצָא אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה: דברים כג יא

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא חייש ולא והתניא: (ב) רש"י ד"ה דכתיב וד"ה לא שטף הד"א:

גליון הש"ס

גמ' אמר שמואל כל ש"ז וכו'. ע' לעיל יד ע"א תד"ה רוכבי: שם דלא מזרעא הא טמויי מטמא. ע' לקמן נו ע"ב תד"ה הא: רש"י ד"ה לא שטף וכו' למילף לנטילת ידים וכו'. חולין קו ע"א וע' בתוס' שם ד"ה מצוה וצ"ע וע' רש"י קדושין כה ע"א ד"ה לענין טומאה:

מוסף רש"י

שלא מצינו לו. בשאר טומאות שבתורה אלא בזב (שבת פג.). אף הכא מאבראי. דקי"ל מגע בית הסתרים אינו מטמא ונפקא לן מוכל אשר יגע בו הזב וגו' לא שטף טהור, בתמיה, הא טבילה בעי, אלא בגלוי שבו הזב כדבר שהוא גלוי כידיו יהוב לא שטף עדיין כל גופו במים, שלא טבל מזובו, וכבס בגדיו (קדושין כה.). כאילו מביא מבול לעולם. שמתחמם ובא לידי קרי, וזה קלקולו של דור המבול, מוציאים שכבת זרע לבטלה (שבת מא.). שעבירה זו היתה בידם, דכתיב (בראשית ו) כי השחית כל בשר, ואמרו (ר"ה יב.) ברותחין קלקלו (לעיל יג.). ולא הטיל מים. קודם טבילה. לכשיטיל מים טמא. שמא נשאר בפי האמה לחלוח קרי ויוצא עם מי רגלים, ושכבת זרע מטמאה בכל שהוא אפילו כבעין חרדל (חולין כד:).